

WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

24 września 2025 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Grzegorz Misiurek (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Dariusz Dończyk

SSN Dariusz Zawistowski

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym 24 września 2025 r. w Warszawie
skargi kasacyjnej H. S. i P. S.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z 8 listopada 2021 r., I ACa 869/20,

w sprawie z powództwa Bank spółki akcyjnej w W.

przeciwko H. S. i P. S.

o zapłatę,

**uchyla zaskarżony wyrok w punkcie I lit. a, b, c i d oraz
w punkcie IV i w tym zakresie przekazuje sprawę Sądowi
Apelacyjnemu w Lublinie do ponownego rozpoznania
i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.**

Dariusz Dończyk

Grzegorz Misiurek

Dariusz Zawistowski

(A.T.)

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w Zamościu wyrokiem z 13 listopada 2020 r. oddalił powództwo Banku spółki akcyjnej w W. o zasądzenie na jej rzecz solidarnie od pozwanych H. S. i P. S. kwoty 540 499,07 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od 19 lutego 2019 r. do dnia zapłaty liczonymi od kwoty 430 290,89 zł (pkt I) i orzekł o kosztach procesu (pkt II-IV).

Sąd Apelacyjny w Lublinie, na skutek apelacji powódki, wyrokiem zaskarżonym skargą kasacyjną zmienił wyrok Sadu Okręgowego w ten sposób, że: w pkt I zasądził solidarnie od pozwanych H. S. i P. S. na rzecz powódki 539 994,07 zł z odsetkami ustawowymi za opóźnienie od kwoty 429 785,89 zł poczynawszy od 19 lutego 2019 r. i oddalił powództwo zapłatę kwoty 505,00 zł z odsetkami (pkt I a); w pkt II, III i IV orzekł o kosztach procesu za pierwszą instancję (pkt I b, c i d); odrzucił apelację w części dotyczącej oddalenia żądania odsetek ponad odsetki ustawowe za opóźnienie (pkt II); oddalił apelację w pozostałym zakresie (pkt III) i orzekł o kosztach procesu za instancję odwoławczą (pkt IV).

W sprawie ustalono, że strony zawarły 13 lutego 2009 r. umowę [...], na podstawie której pozwani uzyskali kredyt hipoteczny w kwocie 490 000,00 zł z oprocentowaniem ustalonym według obowiązującej w B. zmiennej stopy procentowej w stosunku rocznym, określonej na podstawie stawki referencyjnej WIBOR 3M, powiększonej o stałą w całym okresie kredytowania marżę banku wynoszącą 3,28%, podlegający spłacie w 240 ratach annuitetowych, przeznaczony na sfinansowanie kosztów dokończenia budowy domu jednorodzinnego (150 000,00 zł), spłatę udokumentowanych zobowiązań finansowych kredytobiorców (337 157,22 zł) oraz na dowolny cel (2842,78 zł). Kwota kredytu została wypłacona pozwanym w całości. Pozwani mieli problemy z terminową jego spłatą. 13 października 2010 r. strony zawarły aneks nr [...], mocą którego bank zawiesił spłatę sześciu kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych kredytu przypadających do spłaty w okresie od 15 października 2010 r. do 15 marca 2011 r. Po upływie okresu karencyjnego pozwani

w dalszym ciągu uiszczali część rat po terminie ich płatności a rat 27-39 w ogóle nie uiszcili.

Pismem z 19 lipca 2012 r. powódka wystosowało do pozwanych wezwanie do zapłaty i wypowiedzenie umowy o kredyt hipoteczny [...], informując o zaległych należnościach w sumie 9058,19 zł, obejmujących kapitał wymagalny (431,27 zł), odsetki skapitalizowane (1796,02 zł), odsetki wymagalne 6763,13 zł), odsetki za nieterminową spłatę (27,77 zł) i koszty (40,00 zł). Termin spłaty zaległych należności został wyznaczony na 7 dni od dnia otrzymania zawiadomienia a na wypadek braku spłaty wymagalnych należności w tym terminie wraz z jego upływem bank wypowiadał umowę w zakresie warunków spłaty kredytu z zachowaniem 30-dniowego terminu wypowiedzenia; według wyliczeń powódki, zadłużenie kredytobiorców na dzień 19 lipca 2012 r., obejmujące kapitał kredytu/należność główną, odsetki skapitalizowane, odsetki wymagalne, odsetki za nieterminową spłatę, odsetki bieżące i koszty, wynosiło 493 018,05 zł. Pismo to zostało doręczone kredytobiorcom 2 sierpnia 2012 r. Na wniosek powódki 12 października 2012 r. zostało wszczęte postępowanie egzekucyjne przeciwko kredytobiorcom na podstawie bankowego tytułu egzekucyjnego opatrzonego sądową klauzulą wykonalności, ostatecznie umorzone na podstawie art. 825 pkt 1 k.p.c., gdyż 9 listopada 2012 r. strony zawarły umowę ugody do kredytu hipotecznego nr [...]. Uгода została zawarta na okres 196 miesięcy i weszła w życie z dniem 9 listopada 2012 r. Określono w niej nowe warunki spłaty zadłużenia z tytułu umowy kredytu w uznanej przez pozwanych sumie 500 674,37 zł, obejmującej kapitał kredytu /należność główną (483 949,21 zł), odsetki wymagalne (8811,42 zł), odsetki karne (6117,72 zł) i odsetki skapitalizowane (1796,02 zł). Pozwani zobowiązali się spłacić te należności wraz z dalszymi odsetkami w miesięcznych ratach annuitetowych do 15 lutego 2029 r., zgodnie z harmonogramem spłaty stanowiącym integralną część ugody. Z dniem podpisania ugody przestały obowiązywać warunki spłaty określone w umowie z 2009 r. a dłużnicy zobowiązali się spłacać zadłużenie na warunkach określonych w ugodzie; pozostałe warunki umowy pozostawiono bez zmian.

Powódka informowała pozwanych kolejnymi pismami o wysokości rat kapitałowo-odsetkowych, niedopłatach i braku spłat, zaś pismem z 16 sierpnia 2016 r. wypowiedziała dłużnikom umowę kredytu nr [...] w części dotyczącej warunków

spląty z uwagi na zaległości w spłacie wymagalnych rat. Powołała się na 30-dniowy okres wypowiedzenia liczony od dnia następnego po dniu doręczenia wypowiedzenia. Wskazała na wymagalne zadłużenie w wysokości 15 341,55 zł, precyzując składające się na nienależności. Wypowiedzenie zostało doręczone pozwanym 12 września 2016 r.

Pismami z 27 listopada 2018 r. pozwani zostali wezwani do zapłaty zaległości w terminie 7 dni licząc od daty doręczenia wezwania. 18 października 2019 r. powódka sporządziła wyciąg z ksiąg bankowych, w którym stwierdzono wymagalne zadłużenie solidarnych dłużników (kredytobiorców) w wysokości 430 290,89 zł należności głównej, 110 208,18 zł odsetek za okres od 26 lutego 2016 r. do 18 lutego 2019 r. (10%) oraz naliczanie dalszych odsetek od należności głównej od dnia 19 lutego 2019 r. do dnia zapłaty.

Sąd Okręgowy uznał powództwo za bezzasadne. Zwrócił uwagę na to, że uгода zawarta w 2012 r. nie stanowiła odnowienia długu, a jej skutkiem była kontynuacja stosunku prawnego z 2009 r. przy zmienionych warunkach spląty. Stwierdził, że powódka nie wykazała wykonania obowiązku zawiadamiania kredytobiorców o wysokości rat kapitałowo-odsetkowych na co najmniej 10 dni przed terminem ich spląty, ani wypełnienia obowiązków upominawczych przed wypowiedzeniem umowy w 2012 r. Na podstawie § 5 ust. 1 ugody bank mógł wypowiedzieć ugodę tj. umowę kredytu w zakresie warunków spląty w razie niedotrzymania przez klienta zobowiązań określonych w ugodzie, w szczególności braku spląty zadłużenia zgodnie z harmonogramem. W świetle postanowień ugody oraz umowy kredytu (§ 11 ugody), dopiero brak płatności dwóch rat zgodnie z harmonogramem uprawniał bank do wszczęcia procedury zmierzającej do wypowiedzenia umowy kredytu w zakresie warunków spląty (określonych w ugodzie). Powódka nie przedstawiła harmonogramu spląt określonych w umowie. Skoro nie wykazano wielkości poszczególnych rat obowiązujących comiesięcznie pozwanych do spląty, to nie można stwierdzić niewykonania przez kredytobiorców warunków spląty. Nie potwierdzają tego złożone przypomnienia i monity, gdyż nie wynika z nich, aby wskazywały wysokość zaległości według ugody.

Sąd Okręgowy uznał za skuteczny podniesiony przez pozwanych zarzut naruszenia art. 75c ustawy Prawo bankowe, wprowadzony – z dniem 27 listopada 2015 r. - ustawą z dnia 25 września 2015 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2015 r. poz. 1854; dalej: „Pr. Bank.”). Przewidziano w nim, że jeżeli kredytobiorca opóźnia się ze spłatą zobowiązania z tytułu udzielonego kredytu, bank wzywa go do dokonania spłaty, wyznaczając termin nie krótszy niż 14 dni roboczych (ust. 1) i informuje kredytobiorcę o możliwości złożenia, w terminie 14 dni roboczych od dnia otrzymania wezwania, wniosku o restrukturyzację zadłużenia (ust. 2). Bank powinien, na wniosek kredytobiorcy, umożliwić restrukturyzację zadłużenia poprzez zmianę określonych w umowie warunków lub terminów spłaty kredytu, jeżeli jest uzasadniona dokonana przez bank oceną sytuacji finansowej i gospodarczej kredytobiorcy. Przepis ten wszedł w życie w czasie związania stron umową. Zgodnie art. 12 ustawy nowelizującej z dnia 25 września 2015 r. w terminie 30 dni od dnia jej wejścia w życie, a więc do 27 grudnia 2015 r., banki miały obowiązek dostosowania swojej działalności do wymagań określonych w art. 75c.; od tego dnia powódka miała obowiązek stosować ten przepis do umowy zawartej z pozwanymi. Zważywszy na powyższe nie powstaje wymagalność wierzytelności banku o spłatę tej części kredytu, co do której kredytobiorca nie pozostawał w opóźnieniu tj. co do rat od daty zamknięcia rozprawy na przyszłość do 15 lutego 2029 r.

Opinia biegłego z zakresu bankowości mająca na celu wykazania zaległości kredytobiorców okazała się nieprzydatna, gdyż została oparta na założeniu skuteczności wypowiedzeń i naliczaniu odsetek od zaległości przeterminowanych. Nadto, w opinii nawiązano do harmonogramu spłat, który nie został złożony do akt sprawy.

Sąd Okręgowy uznał za bezzasadny – w świetle art. 385¹ § 1 k.c. - zarzut abuzywności postanowień umownych określających oprocentowanie kredytu. Wskazał, że samo zastrzeżenie przez bank zmiennej stopy procentowej kredytu nie stanowi do tego wystarczającej podstawy. W umowie dokładnie określono kryteria zmiany oprocentowania w razie zmiany stawki referencyjnej.

W ocenie Sądu Okręgowego, niedozwolonym, a w konsekwencji nie wiążącym strony (art. 385¹ § 1 i 2 k.c.), był natomiast zapis umowny pozwalający na pobieranie prowizji i opłat w podanych wysokościach. Bank nie wykazał dokonania poszczególnych czynności; nie udowodnił, aby w datach naliczenia opłaty dokonywał czynności, za którą opłata była pobrana.

Reasumując Sąd Okręgowy stwierdził, że powódka wypłaciła pozwanym kwotę kredytu zgodnie z umową, zaś pozwani w całości zobowiązania z tytułu tego kredytu zgodnie z umową nie wykonywali. Niemniej jednak brak udowodnienia roszczenia aktualnie wymagalnego co do wysokości, jak też ustalona niewymagalność rat kredytowych od daty zamknięcia rozprawy do końca okresu kredytowania w lutym 2029 r., uniemożliwia Sądowi zasądzenie roszczenia w jakiegokolwiek części. Bezskuteczność obu wypowiedzi umowy, niemożność naliczania odsetek od należności przeterminowanych i postawionych wskutek wypowiedzenia w stan natychmiastowej wykonalności, jak również brak harmonogramu spłaty zgodnie z ugodą nie pozwalały jednoznacznie wyliczyć zaległych wymagalnych należności, co musiało skutkować oddaleniem powództwa.

Sąd Apelacyjny zaaprobował ustalenia faktyczne poczynione przez Sąd pierwszej instancji istotne dla oceny ważności umowy kredytu zawartej przez strony i podzielił wysnuty w tym zakresie wniosek, że postanowienia regulujące sposób określenia zmiennego oprocentowania kredytu nie stanowią klauzul abuzywnych w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. Wskazał, że postanowienia te zostały indywidualnie uzgodnione a ich treść nie pozwala uznać, że kształtowały prawa i obowiązki pozwanych w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Za nietrafną natomiast Sąd Apelacyjny uznał ocenę, że umowa kredytu nr [...] nie została skutecznie wypowiedziana przez powódkę oraz że nie sprostала ona ciężarowi wykazania wysokości dochodzonego roszczenia. Wskazał, że uważna analiza faktów wynikających z dowodów przedłożonych przez stronę powodową w wypełnieniu obowiązku zawartego w art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c., ustalonych na dzień zamknięcia rozprawy, nie pozwalała przyjąć, iż powódka nie dochowała

procedury wypowiedzenia umowy normowanej zarówno w jej treści (§ 40 COU), jak i w art. 75 w związku z art. 75c Pr. bank.

Sąd Apelacyjny wskazał, że postawa pozwanych w 2012 r. uzasadniała domniemanie, że powódka dochowała wymagań umownych warunkujących wypowiedzenie umowy kredytowej. Pozwani dysponowali dużym doświadczeniem w zawieraniu takich umów, co wynika wprost z treści § 1 umowy z dnia 13 lutego 2009 r., który wskazywał na przeznaczenie większej części kredytu (70%) na spłatę zadłużenia z innych umów kredytowych lub pokrewnych zawartych przez kredytobiorców wcześniej. Powódka w trakcie istnienia stosunku umownego z pozwanymi wykazywał znacząco prokonsumencką postawę, umożliwiając pozwanym zawarcie aneksu do umowy, a następnie ugody. Pozwani nawet nie twierdzili, że po otrzymaniu wypowiedzeń umowy w dniu 2 sierpnia 2012 r. interweniowali u powoda, że są one nieskuteczne, wadliwe, zaskakujące itp. Nie kwestionowali postanowienia Sądu Rejonowego w Zamościu o nadaniu klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu ani prawidłowości wszczęcia egzekucji na podstawie tego tytułu. Skoncentrowali swoją aktywność na zawarciu z bankiem ugody. Oznacza to, że w 2012 r. pozwani mieli pełną świadomość skuteczności wypowiedzenia im umowy kredytu przez powódkę. Wbrew stanowisku Sądu pierwszej instancji wypowiedzenia odebrane przez pozwanych 2 sierpnia 2012 r. nie zostały złożone pod niedopuszczalnym warunkiem. Brak jest przepisu prawa, który zakazywałby bankowi, po prawidłowym przeprowadzeniu opisanego postępowania upominawczego, ponownego wezwania dłużnika do zapłaty długu w tym samym piśmie, w którym zawarto oświadczenie o wypowiedzeniu umowy kredytowej. Nie sposób uznać, że wypowiedzenie umowy kredytu z 19 lipca 2012 r. było „warunkowe” w tym znaczeniu, że zawierało zakazany warunek z art. 89 k.c., zagrażając interesom prawnym pozwanych wobec niejednoznaczności zakresu skuteczności oświadczenia banku i skuteczności zakończenia stosunku umownego pomiędzy stronami. Bank kategorycznie wypowiedział pozwanym umowę kredytu w przypadku nieskorzystania przez nich z możliwości zapłaty zaległego zadłużenia w terminie 7 dni od otrzymania pisma, z zachowaniem 30-dniowego terminu tego wypowiedzenia liczonego od dnia, w którym upłynął w/w termin. Jednocześnie bank wskazał, że z chwilą rozwiązania umowy całość zobowiązań kredytobiorcy zostanie

postawiona w stan wymagalności. Tym samym, sytuacja prawna adresata oświadczenia była jasna i niewątpliwa. Skoro pozwani nie wypełnili zastrzeżenia („warunku”), to powódka mogła dochodzić całości wymagalnego zadłużenia kredytowego wskutek rozwiązania umowy łączącej strony.

Sąd Apelacyjny, że w ugodzie zwartej przez strony w dniu 9 listopada 2012 r., restrukturyzującej zadłużenie pozwanych z tytułu umowy kredytu z 13 lutego 2009 r., jednoznacznie uznali oni wymagalne - szczegółowo opisane - należności banku. Nie uchylili się przy tym w terminie określonym w art. 88 § 2 k.c. od skutków przedmiotowej ugody jako zawartej pod wpływem błędu co do okoliczności faktycznych leżących u podstaw jej zawarcia, a uznawanych w 2012 r. przez obie strony za niesporne. Dawało to asumpt do ustalenia, że w dacie zawarcia ugody wszystkie należności banku opisane w jej treści były wymagalne i istniały w wysokości podanej przez obie strony umowy. Ustalenie to skutkowało bezzasadnym uznaniem opinii biegłego sądowego co do wysokości zadłużenia pozwanych po dacie zawarcia ugody i składowych tego zadłużenia oraz prawidłowości zarachowywania wpłat pozwanych i wyliczania należności odsetkowych przez powodowy bank za nieprzydatne dla rozstrzygnięcia sprawy.

Wadliwa wypowiedzeniu umowy stron ukształtowanej ugodą z 9 listopada 2012 r., dokonanych pismami z dnia 16 sierpnia 2016 r. powódka istotnie nie zamieściła informacji o możliwości złożenia przez kredytobiorców wniosku o restrukturyzację zadłużenia. Zaniechanie to nie stanowi jednak podstawy do uznania wypowiedzenia za bezskuteczne. Ustawodawca wprowadzając art. 75c Pr. bank nie przewidział sankcji nieważności wypowiedzenia umowy przez bank w przypadku niedochowania wymagań przewidzianych w tym przepisie. Uregulowane w nich zasady postępowania funkcjonowały niespełna dwa miesiące. Z dniem 1 stycznia 2016 r. kolejny raz zmieniono brzmienie art. 75 Pr. bank, usuwając z niego odwołanie do art. 75c w zakresie czynności podejmowanych przez bank przy wypowiedzaniu umów, utrzymując jednak to ostatnie unormowanie. Od 1 stycznia 2016 r. katalog warunków warunkujących wypowiedzenie umowy przez bank nie został rozszerzony, ale istotnie zmieniony poprzez odwołanie do ograniczeń wynikających z Prawa restrukturyzacyjnego. Bank nie może swobodnie wypowiedzieć umowy kredytowej, gdy kredytobiorca popadł w opóźnienie ze spłatą

kredytu. Musi wdrożyć najpierw tzw. działania upominawcze, gdyż wypowiedzenie umowy kredytu nie może być działaniem nagłym, zaskakującym dla kredytobiorcy i to nawet wtedy, gdy istnieją faktyczne podstawy do podjęcia takich działań zgodnie z treścią samej umowy. Artykuł 75c Pr. bank. ma zatem charakter gwarancyjny w tym znaczeniu, że czynność banku w postaci wypowiedzenia umowy nie będzie nigdy czynnością niespodziewaną i bank musi umożliwić kredytobiorcy w każdym przypadku spłatę należności wymagalnych, bez względu na źródło powstania zaległości. Norma zawarta w art. 75c ust 2 Pr. bank. nie wiąże się jednak bezpośrednio i każdorazowo z kwestią skuteczności wypowiedzenia umowy przez bank; statuuje ona wyłącznie minimalny standard w zakresie powzięcia przez kredytobiorcę wiedzy o istnieniu procedury restrukturyzacji zadłużenia. W konsekwencji, wypowiedzenie umowy kredytowej przez bank dokonane w oparciu o art. 75 Pr. bank. może być uznane za nieskuteczne tylko wtedy, gdy w realiach danej sprawy ustalono, że kredytobiorca nie miał w ogóle świadomości o takiej procedurze.

W konkretnym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości, że pozwani zawarli z powodem ugodę restrukturyzującą ich wymagalne zadłużenia z umowy kredytowej, mieli duże, wieloletnie doświadczenie w zawieraniu umów kredytowych, a wypowiedzenie umowy zostało dokonane pod rządami art. 75 Pr. bank. w zmienionym brzmieniu w trakcie postępowania naprawczego, w którym pozwani nie realizowali dokonanych uzgodnień. W tych okolicznościach nie było podstaw do uznania, że wypowiedzenie umowy dokonane w 2016 r. nie było skuteczne.

Powódka przedstawiła dowody na potwierdzenie wysokości wierzytelności dochodzonej w sprawie, pozytywnie zweryfikowane wnioskami opinii biegłego sądowego. Powództwo zasługiwało na uwzględnienie na podstawie art. 69 Pr. bank. i art. 471 k.c., z tym, że od kwoty należności głównej należało odjąć kwotę 505,00 zł obejmującą opłaty ustalone na podstawie niedozwolonych klauzul umownych określających sposób ich wyliczenia. W pozostałym zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Uznając zawarte w piśmie procesowym powódki z 24 czerwca 2019 r. żądanie zasądzenie odsetek od kwoty należności głównej ponad odsetki ustawowe za opóźnienie, za próbę niedopuszczalnego rozszerzenia powództwa, Sąd Apelacyjny

odrzucał apelację w części oddalającej to żądanie i oddalił apelację odnoszącą się do żądania zasądzenia kwoty 505,00 zł z odsetkami.

Pozwani zaskarżyli wyrok Sądu Apelacyjnego w zakresie rozstrzygnięć zawartych w pkt I a, b i c oraz w pkt IV, skargą kasacyjną opartą na obu podstawach określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W ramach pierwszej podstawy zarzucili naruszenie: art. 75 § 1 w zw. z art. 75c § 2 Pr. bank; art. 88 § 1 k.c. w związku z art. 917 k.c.; art. 355 § 2 k.c. i art. 385¹ § 3 k.c.

Drugą podstawę wypełnili zaś zarzutami naruszenia: art. 367 § 3 k.p.c. w związku z art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych; art. 368 § 1 i 2 k.p.c.; art. 130 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 187 § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 126¹ § 1 k.p.c.; art. 232 k.p.c. w zw. z art. 6 k.c.; art. 327¹ § 1 pkt 1 k.p.c. i art. 231 k.p.c.

Powołując się na tak ujęte podstawy kasacyjne pozwani wniesli o uchylenie zaskarżonego wyroku, zniesienie postępowania w części dotkniętej nieważnością i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania i rozstrzygnięcia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Powódka w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosła o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył co następuje:

W pierwszej kolejności należało odnieść się do zarzutów podniesionych w ramach podstawy kasacyjnej naruszenia przepisów postępowania, przede wszystkim zaś do zarzutu naruszenia art. 367 § 3 k.p.c. w związku z art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy COVID-19, w którym skarżący upatrywali nieważności postępowania przed Sądem Apelacyjnym wynikającej z tego, że apelacja została rozpoznana przez ten Sąd w składzie jednego sędziego zamiast w składzie trzech sędziów. Zarzut ten należało uznać za chybiony.

Sąd Najwyższy w uchwale składu siedmiu sędziów z 26 kwietnia 2023 r. - zasada prawna - III PZP 6/22, (OSNP 2023, Nr 10, poz. 104) wyjaśnił, że rozpoznanie sprawy cywilnej przez sąd drugiej instancji w składzie jednego sędziego ukształtowanym na podstawie art. 15zsz¹ ust. 1 pkt 4 ustawy z dnia 2 marca 2020 r.

o szczegółowych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (jedn. Tekst: Dz.U. z 2021 r. poz. 2095 ze zm.) ogranicza prawo do sprawiedliwego rozpatrzenia sprawy (art. 45 ust. 1 Konstytucji RP), ponieważ nie jest konieczne dla ochrony zdrowia publicznego (art. 2 i art. 31 ust. 3 Konstytucji) i prowadzi do nieważności postępowania (art. 379 pkt 4 k.p.c.); zastrzegł jednak, że przyjęta w tej uchwale wykładnia prawa obowiązuje od dnia jej podjęcia. Zaskarżony wyrok został wydany przed podjęciem przywołanej uchwały. Wyrażona w niej zasada nie miała więc zastosowania do oceny właściwego ukształtowania składu rozpoznającego apelację powódki.

Wbrew odmiennemu zapatrywaniu skarżących, Sąd Apelacyjny uwzględniając apelację powódki, nie orzekł - z naruszeniem art. 321 § 1 k.p.c. - ponad żądania. Powódka w pozwie domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanych solidarnie kwoty 540 499,07 zł z odsetkami ustawowymi [...], w apelacji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku przez uwzględnienie powództwa w całości, wobec czego zasądzona na jej rzecz zaskarżonym wyrokiem należność główna nie wykracza poza tę granicę. Wskazana w apelacji – błędnie - wartość przedmiotu zaskarżenia nie podważa tej oceny, co czyni zarzuty naruszenia art. 368 § i 2, art. 130 § 1 i 2 w związku z art. 187 § 1 pkt 1 i art. 126¹ § 1 oraz art. 327¹ k.p.c. – oparte na odmiennym, wadliwym założeniu – bezzasadnymi.

Zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., podstawą skargi kasacyjnej nie mogą być zarzuty dotyczące ustalenia faktów lub oceny dowodów. Zarzut naruszenia art. 231 k.p.c. został skonstruowany z naruszeniem przytoczonej reguły, gdyż w istocie zmierzał do podważenia ustalenia przez Sąd Apelacyjny, że pozwani otrzymywali od powódki przypomnienia o wysokości rat i zaległościach w ich spłacie.

Za usprawiedliwioną należało uznać natomiast podstawę kasacyjną naruszenia prawa materialnego, choć nie wszystkie podniesione w niej zarzuty mogły być uznane za zasadne.

Skarżący, podejmując próbę podważenia oceny ważności umowy przez pryzmat abuzywności zawartych w niej postanowień, podnieśli zarzut naruszenia art. 385¹ § 3 k.c., którego słuszności upatrywali w bezzasadnym uznaniu przez Sąd

Apelacyjny, że postanowienia te zostały indywidualnie uzgodnione. Na poparcie tego zarzutu powołali argumenty, które istotnie mogły poddawać w wątpliwość trafności powyższej oceny. Należy jednak zauważyć, że Sąd Apelacyjny nie ograniczył się do rozważenia tej tylko przesłanki warunkującej uznanie postanowień umownych regulujących zasady ustalania zmiennego oprocentowania za niedozwolone. Stwierdził bowiem również, że – wbrew zarzutom pozwanych – postanowienia te nie kształtowały praw i obowiązków pozwanych w sposób naruszający dobre obyczaje i rażąco naruszający ich interesy, przytaczając przesłanki uzasadniające ten wniosek. Skarżący nawet nie podjęli próby poważenia tej oceny. Podniesiony przez nich zarzut naruszenia art. 385¹ § 3 k.c. nie stanowi dostatecznej podstawy do zakwestionowania przyjętej za podstawę zaskarżonego wyroku konkluzji, że umowa kredytu łącząca strony nie zawierała klauzul niedozwolonych. Do uznania abuzywności postanowienia umownego nie wystarczy bowiem stwierdzenie, że nie zostało ono indywidualnie uzgodnione. Zarzut naruszenia art. 385¹ § 3 k.c. nie mógł więc wyrzucić zamierzonego skutku.

Sąd Apelacyjny trafnie zauważył, że bank nie ma obowiązku uwzględnienia wniosku o restrukturyzację. Nie oznacza to jednak, że nie spoczywa na nim obowiązek poinformowania konsumenta o takiej możliwości a w razie zgłoszenia stosownego wniosku - rozpatrzenia go. Nowelizacja art. 75 ust. 1 pr. bank. dokonana ustawą - Prawo restrukturyzacyjne nie oznacza, że art. 75c Pr. bank. przestał obowiązywać ani że zmieniło się jego znaczenie w kontekście wymaganych ustawowo przesłanek poprzedzających wypowiedzenie umowy kredytu (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 18 czerwca 2021, IV CSKP 92/21, OSNC 2022, Nr 1, poz. 9).

Sąd Apelacyjny dostrzegł, że powódka nie wdrożyła w pełni postępowania przewidzianego w art. 75 § 1 w związku z art. 75c ust. 2 Pr. bank., w szczególności nie poinformowała pozwanych o możliwości złożenia wniosku o restrukturyzację zadłużenia. W tych okolicznościach uznanie przez Sąd Apelacyjny, że umowa kredytu została skutecznie wypowiedziana, nie pozwala skutecznie odeprzeć zarzutu naruszenia wymienionych przepisów. Wniosku tego nie podważa argument, że pozwani już wcześniej, przed wejściem w życie przepisu art. 75 c Pr. bank., skorzystali z restrukturyzacji zadłużenia wynikającego z umowy objętej niniejszym sporem. Nie ma podstaw do wyłączenia możliwości dokonania kolejnej

restrukturyzacji zadłużenia kredytobiorcy będącego konsumentem, pozwalającej lepiej dostosować warunki lub terminy spłaty do jego sytuacji finansowej; ograniczenia takiego nie przewiduje art. 75c ust. 3 Pr. bank. Brak stosownego pouczenia w tym przedmiocie może wywołać u kredytobiorcy wątpliwości co do możliwości uzgodnienia z bankiem kolejnej restrukturyzacji zadłużenia a nawet przekonanie, że procedura ta została już wyczerpana. Wykonanie przez bank obowiązku określonego w art. 75c ust. 2 Pr. bank. nie jest też uzależnione od przewidywanego sposobu załatwienia wniosku restrukturyzacyjnego. Powódka miała zatem obowiązek zastosowania wymienionego przepisu w celu danie szansy kredytobiorcom na uzgodnienie nowych warunków spłaty. Odmiennego zapatrywania nie uzasadnia stanowisko wyrażone w przywołanym przez Sąd Apelacyjny wyroku Sądu Najwyższego z 27 listopada 2019 r., II CSK 723/19 (nie publ.), wydanym na kanwie odmiennego stanu faktycznego niż ustalony w sprawie niniejszej. W orzeczeniu tym Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że nie może powołać się skutecznie na naruszenie przez bank art. 75c Pr. bank. kredytobiorca, który ponowił wniosek o restrukturyzację zadłużenia i w korespondencji z bankiem nie odniósł się do przedstawionych mu minimalnych warunków do prowadzenia dalszych działań restrukturyzacyjnych oraz nie przedstawił swoich konkretnych propozycji spłaty zadłużenia.

W ustaleniach przyjętych za podstawę zaskarżonego wyroku – na co zwrócili uwagę skarżący w uzasadnieniu skargi kasacyjnej - nie znalazło się stwierdzenie, że powódka wypowiadając umowę kredytu, zmodyfikowaną ugodą, określiła pozwanym co najmniej 14-dniowy terminu do spłaty wymagalnego zadłużenia. Sposób wykonania przez pozwaną uprawnień do wypowiedzenia umowy kredytu zawartej przez strony odbiegał od standardu staranności wymaganego od profesjonalisty (art. 355 § 2 k.c.). Powódka nie wykazała zatem, że dokonała skutecznego wypowiedzenia umowy kredytu, a na niej spoczywał w tym zakresie ciężar dowodu (art. 232 k.p.c. w związku z art. 6 k.c.). Konstatacja ta usprawiedliwiała uwzględnienie skargi kasacyjnej bez potrzeby roztrząsania zarzutu naruszenia art. 88 § 1 w związku z art. 917 k.c., zmierzającego do podważenia ustalenia wymagalności wierzytelności banku w zakresie objętym żądaniem pozwu.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398¹⁵ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji.

Dariusz Dończyk

Grzegorz Misiurek

Dariusz Zawistowski

(A.T.)

[r.g.]